

Lastensuojelu

Anne Huttunen 2022

Lastensuojelulaki

Lastensuojelulaki (L417/2007)

Tarkoitus:

Turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen ja erityiseen suojeluun

Lastensuojelu

Lastensuojelu toteutetaan lapsi- ja perhekohtaisena lastensuojeluna tekemällä

- Asiakassuunnitelmia
- Järjestämällä avohuollon tukitoimia
- Tekemällä tarvittaessa kiireellinen sijoitus ja huostaanotto sekä
- Toteuttamalla jälkihuolto

Tehtävä asiakassuunnitelma

Selvitä mikä on asiakassuunnitelma

- Miten asiakkaalle tehdään asiakassuunnitelma?
- Mitä siihen kirjataan?
- Miten asiakkaiden mielipide huomioidaan suunnitelmassa ja miten suunnitelman toteutumista seurataan?

Avohuollon asiakassuunnitelma

- Lapsen ja perheen palvelujen ja tuen tarve
- Ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan
- Palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vaikuttamaan
- Arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan
- Asianosaisten eriävät näkemykset tuen tarpeesta ja tukitoimien järjestämisestä
- Sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän henkilökohtaiset tapaamiset Lastensuojelulaki 29 § - 30 § (Finlex)

Sijaishuollon asiakassuunnitelma

- Asiakassuunnitelman tulee sisältää kirjaukset
- lapsen ja perheen palvelujen ja tuen tarpeesta
- niistä olosuhteista ja asioista, joihin pyritään vaikuttamaan
- palveluista ja muista tukitoimista, joilla tuen tarpeeseen pyritään vaikuttamaan
- arvioidusta ajasta, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan
- asianosaisten eriävistä näkemyksistä tuen tarpeeseen ja tukitoimien järjestämiseen sekä
- sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän henkilökohtaisista tapaamisista

Jälkihuollon asiakassuunnitelma

- Jälkihuollon yksilöllinen tarpeen arviointi ja suunnittelu täytyy aloittaa hyvissä ajoin sijaishuollon aikana jo ennen jälkihuollon alkamista. Jälkihuoltoa suunnitellaan yhdessä lapsen, lapsen sijoituspaikan, vanhempien ja muun lapselle tärkeän verkoston kanssa.
- Lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tehtävänä on yhteistyössä rakentaa nuoren tarpeita vastaava ja parhaalla mahdollisella tavalla tukeva palvelukokonaisuus. Tämä kirjataan jälkihuollon asiakassuunnitelmaan (jälkihuoltosuunnitelma).

Tehtävä avohuollon tukitoimet

- Mitä avohuollon tukitoimilla tarkoitetaan?
- Mitä kaikkea avohuollon tukitoimiin kuuluu?

Ehkäisevä lastensuojelu

- Ehkäisevällä lastensuojelulla tarkoitetaan kaikkia palveluja ja toimintoja, joilla tuetaan lasta, nuorta ja perhettä silloin kun lapsi ei ole lastensuojelun asiakkaana

Tehtävä: ilmoitusvelvollisuus

- Miten ilmoitusvelvollisuus tehdään?
- Kenelle ilmoitusvelvollisuus tehdään?
- Kuka voi tehdä ilmoituksen?
- Tehdäänkö ilmoitus omalla nimellä?
- Kenellä kaikilla on ilmoitusvelvollisuus?

Ilmoitusvelvollisuus, yhteydenotto sosiaalihuollon tarpeen arvioimiseksi ja ennakkollinen lastensuojeluilmoitus

- Ilmoitusvelvollisuus seuraavilla:
- Sosiaali- ja terveydenhuolto tai lasten päivähoito, Opetustoimi, Nuorisotoimi, poliisitoimi, rikosseuraamuslaitos, palo- ja pelastustoimi, sosiaalipalvelujen, lasten päivähoidon tai terveydenhuollon palvelujen tuottaja, opetuksen tai koulutuksen järjestäjä, seurakunta tai muu uskonnollinen yhdyskunta, kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa tarkoitettu vastaanottokeskus tai järjestelykeskus, hätäkeskustoimintaa harjoittava yksikkö, koululaisten aamu- tai iltapäivätoimintaa harjoittava yksikkö, tullit, rajavartiolaitos, ulosottoviranomainen, kela...

Lastensuojeluasian vireilletulo, lastensuojelun tarpeen selvittäminen ja asiakkuuden alkaminen

- Lastensuojeluasia tulee vireille hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta

Avohuollon tukitoimet

- Tuki lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen
- Lapsen taloudellista ja muuta tukemista koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumisessa, harrastuksissa, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisessä sekä muiden henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttämisessä
- Lasten kuntoutumista tukevat hoito- ja terapiapalvelut
- Tehostettu perhetyö
- Perhekuntoutus
- Muut lasta ja perhettä tukevat palvelut ja tukitoimet

- Sijoitus avohuollon tukitoimena
- Kiireellinen avohuollon tukitoimi

Esimerkki

Kiireellinen avohuollon tukitoimi/Tehostettu perhetyö kriisitilanteessa

- **Mihin?**
- Kiireellinen avohuollon tukitoimi on 14-17 vuotiaan lapsen perheessä ilmenneeseen akuuttiin kriisiin vastaamista, tilanteessa jossa sosiaalityöntekijä harkitsee vaihtoehtona lapsen sijoittamista kodin ulkopuolelle.
- **Miksi?**
- Taustalla voi olla vanhempien kyvyttömyyttä kestää murrosikäisten käyttäytymistä (päihdekokeilut, sääntöjen rikkonen, valehtelu, varastelu, koulunkäynnin laiminlyöminen)
- Perheen kanssa sovitaan välitön tapaaminen

- **Miten?**
- Perheen kanssa tehdään kriisivaiheessa 1-5 tapaamista, jonka jälkeen lastensuojelun tukitoimet voivat jatkua suunnitelmallisesti ja prosessista tulee kiireellistä sijoitusta hallitumpi.
- Perheellä on käytössään työskentelyn aikana päivystyspuhelin johon he voivat soittaa klo 8-22. Työskentelyssä koko perhe tulee osaksi työskentelyä, perheenjäsenten välistä vuorovaikutusta lisätään ja kodin ulkopuoliselta sijoitukselta voidaan välttyä.

- **Työskentelyssä keskeistä on:**
- uskon luominen kriisitilanteesta selviytymiseen
- läheisten ja perheen voimavarojen hyödyntäminen
- perheenjäseniä vastuutetaan ja heidän asiantuntemukseen kriisin selvittelyssä luotetaan, kaikkien perheenjäsenten mielipiteet
- kuullaan ja perhe tulee osalliseksi kriisin käsittelyssä
- ammatillinen väliintulo ja tilanteesta eteenpäin pääseminen yhteisellä rakentavalla keskustelulla
- jatkosuunnitelman tekeminen yhdessä perheen ja sosiaalityöntekijän kanssa
- oikeaan palveluun ohjautuminen kriisitilanteen käsittelyn jälkeen

Jälkihuolto

- Jälkihuolto on järjestettävä avohuollon tukitoimena sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin
- Kunnan velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy viiden vuoden kuluttua siitä, kun lapsi on ollut kodin ulkopuolisen sijoituksen päättymisen jälkeen viimeksi lastensuojelun asiakkaana
- Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy kun nuori täyttää 25 vuotta

- Lähde:
- STM, THL lastensuojelun käsikirja, Finlex

Asiakas- tai palvelusuunnitelman laatiminen

- Palvelusuunnitelmaa laadittaessa esimerkiksi seuraavat sosiaalihuoltolain seikat on otettava huomioon asiakassuunnitelman sisällön lisäksi:
- asiakkaan etua koskeva 4 §
- lapsen etua koskeva 5 §
- sosiaalihuollon keskeisiä periaatteita koskeva 30 §
- asiakkaan kuulemista koskeva 31 § ja
- lapsen ja nuoren mielipiteitä ja toivomuksia koskeva 32 §